

Ungdom, Internett og samfunnsengasjement¹

Ståle Angen Rye og Johan Fredrik Rye

Nye former for digital kommunikasjon ser ut til å endre premisene for politisk deltagelse og samfunnsengasjement blant ungdom. I denne artikkelen diskuteres dette med utgangspunkt i data fra en spørreundersøkelse blant videregående elever i Vest-Agder. Resultatene viser at formen på ungdoms samfunnsengasjement forandres når Internett integreres i hverdagen: God tilgjengelighet til internettressurser stimulerer spesielt ungdommenes engasjement i den personlige og hverdagslige politiske sfæren i nærmiljøet (diskusjoner med foreldre og venner), men påvirker i mindre grad deres deltagelse i tradisjonelle og institusjonaliserte politiske prosesser (medlemskap i organisasjoner). Resultatene demonstrerer også betydningen av hvordan Internett brukes: De som i stor grad bruker nettet til underholdning, er mindre engasjert i politikk og samfunns spørsmål. Artikkelen konkluderer med at digitale medier fremstår som viktige for å skape bevisste og aktive samfunnsborgere. Samtidig antyder analysene at de mest samfunnsengasjerte ungdommene bedre greier å ta i bruk Internett i politiske prosesser.

Flere teoretikere har pekt på hvordan nye former for digital kommunikasjon endrer premisene for politisk deltagelse og samfunnsengasjement (Castells 2009, Margolis og Moreno-Riano 2009, Norris 2001). Ungdom er i så måte en interessant gruppe å studere ved at de representerer fronten når det gjelder å tilegne seg ny teknologi og nye digitale praksiser (Livingstone 2004, Livingstone og Bober 2005). Ser vi på norske ungdommers bruk av digital kommunikasjon, vil vi finne at de fleste ungdommene i dag har god materiell tilgang til basisteknologi som datamaskiner, Internett og applikasjoner (Erstad mfl. 2005, ITU 2009, Medietilsynet 2010). Det er derfor interessant å løfte blikket fra de rent materielle aspek-

tene ved tilgangen til Internett og i tillegg vurdere variasjoner i hvordan ungdom tar i bruk den nye kommunikasjonsteknologien, og videre hvilke sammenhenger det er mellom ulik bruk av Internett og politisk deltagelse. Med dette som utgangspunkt analyserer artikkelen *hva som kjennetegner ungdommenes forutsetninger for bruk av Internett, og hvordan denne bruken henger sammen med deres samfunnsengasjement*.

Vårt empiriske grunnlag er en surveyundersøkelse gjort blant ungdommer i den videregående skolen i Vest-Agder. Før vi går nærmere inn på denne undersøkelsen, skal vi trekke opp noen perspektiver på studier rundt Internett og samfunnsdeltagelse.

Perspektiver på Internett og samfunnsengasjement

Internett ble i sin første fase ofte beskrevet som et demokratiserende element som muliggjorde en bred politisk deltagende praksis. Det ble forventet at den uendelige tilgjengeligheten til informasjon skulle øke den politiske kunnskapen og bidra til at folk fritt kunne uttrykke meninger i e-poster, lister, forum og chatrom. Også når det gjaldt ungdom, så blant annet Talpescot (1998) den nye teknologien som en mulighet for å delta aktivt i samfunnet. Dette er blitt konseptualisert som «mobiliseringsteser» og bygger på en forestilling om at denne teknologien har kraft i seg til å engasjere dem som er i periferien av eksisterende politiske systemer: de uten interesse og de desillusjonerte (Norris 2001). Alternativt er det blitt hevdet at den nye teknologien er et redskap for dem som allerede er samfunnsaktive og politisk skolelert (*reproduksjonshypotesen*) (Bimber 1999). Med dette utgangspunktet har ikke introduksjonen av Internett bidratt til særlig økt politisk deltagelse. Denne forskningen understøttes også av forskere som sier at Internett i stor grad er et uttrykk for egenskaper ved den som bruker teknologien, og at bruken dermed i stor grad befester eksisterende former for sosiale nettverk og samfunnsengasjement (DiMaggio mfl. 2001, Shah mfl. 2001, van Dijk og Hacker 2003; Enjolras og Segaaards 2011).

Forskning så langt antyder at det er det andre perspektivet, reproduksjon av politisk aktivitet, som er det mest dominerende resultatet fra introduksjonen av Internett som et redskap i den politiske diskursen (Calenda og Mosca 2007, Comor 2001, Margolis og Moreno-Riano 2009, Rohrschneider og Russell 2002). Vormen (2007) hevder imidlertid at vurderinger knyttet til hvorvidt Internett og nye medier bringer nye grupper inn i politikken eller ikke, blir et for snevert perspektiv. Han sier det er like viktig å se på hvordan Internett åpner for nye former for politisk deltagelse. Han følger

her Stanyer (2005), som argumenterer for at den nye teknologien åpner for utradisjonelle og mer privat orienterte metoder for deltagelse i politisk aktivitet. Det kan for eksempel dreie seg om bruk av blogger, kjedebrev, SMS og underskriftslistor som rettes mot tradisjonelle media eller politikere. Langman (2005) beskriver dette som «cyberaktivismen» – en fundamental ny form for politisk virksomhet som vokser frem i en offentlig sfære som åpner for meningsutveksling og politisk handling på tvers av etablerte skillelinjer i samfunnet (se f.eks. Pickerill 2000, Tarrow 1998, 2001).

Selv om etablerte politiske aktører også her er de mest aktive i den nye formen for samfunnsengasjement, argumenterer Vormen (2007) for at denne bruken av teknologi i større grad åpner dørene for nye aktører. Det viktige for disse brukerne er at nye medier og alternative former for politisk deltagelse gir unge et aktivt forhold til nyhetsinntrykk i og med at de nå i langt større grad kan respondere, kommentere og dele med andre det de opplever i mediene (Langman 2005). Dette er en situasjon som sterkt skiller seg fra bruk av TV og papirbaserte aviser som den viktigste informasjonskilden for politisk aktivitet (Buckingham 2000).

Buckingham (2003, 2006) trekker frem lignende typer aktiviteter som viktige når forholdet mellom media og politisk aktivitet blant unge analyseres. Han antyder at selv om målinger viser tendenser mot at ungdom er mindre politisk aktive, så reflekterer disse endringene heller nye former for politisk engasjement enn et manglende engasjement. Han hevder at ungdom bevisst tar avstand fra tradisjonelle politiske aktiviteter og ideologier, og at de velger å engasjere seg i enkeltsaker og såkalte nye sosiale bevegelser. Flere empiriske undersøkelser konkluderer likedan når det gjelder norske ungdommers politiske aktivitet (se f.eks. Bucher mfl. 2009, Nilsen mfl. 2007, Ødegård 2003, Øia 1995). Castells (2009) hevder for øvrig at disse nye, alternative formene gjennom ny teknologi og media etter hvert får en sentral plass i det politiske landskapet, både i det etablerte politiske sentrum (f.eks. Obamas presidentkampanje på sosiale medier) og gjennom at marginaliserte grupper – så som ungdom – finner nye verktøy og kanaler for å bli med i de reelle demokratiske prosessene.

I forlengelsen av dette er det verdt å merke seg, som også blant annet Haythornthwaite og Wellam (2002) påpeker, at Internett ikke virker av seg selv – det er alltid forankret i folks hverdagsliv. Internett, lik enhver teknologi, utformes av dem som bruker det, og i tråd med deres politiske egenskaper (Calenda og Mosca 2007, Polat 2005). Selv om informasjon utveksles over lengre avstander, skapes kunnskap og mening i lokal kontekst bestående av spesifikke kultursystemer og maktstrukturer (Comor 2001). Når forholdet mellom Internett og samfunnsdeltagelse skal analyse-

res, må man derfor ikke isolere teknologien og falle for fristelsen til å rette all oppmerksomhet mot det potensialet teknologien har, og som forutsetter «ideelle forhold» (noe som sjelden er til stede) for å realiseres. I stedet må teknologien studeres i ulike kontekster, slik at vi kan se under hvilke forhold ulike potensialer kanaliseres. Ifølge Buckingham (2000) er meningsdannelse i ungdommens teknologi- og mediebruk et resultat av komplekse forhandlinger med omgivelsene.

Det er for øvrig ikke bare bruken av teknologien og mediene som må situeres, men også innholdsdelen. Buckingham (2000) peker på at forståelsen av forholdet mellom ungdommers samfunnsengasjement og de nye mediene i stor grad handler om hvordan innholdet kan forankres i deres hverdagsliv. Ungdommers avvisning av tradisjonelle politiske aktiviteter forklarer at de tenderer mot å vurdere disse praksisene som et spill med egne regler hvor de ikke har mulighet til å være med. Buckingham hevder at ungdommene blir aktive først når politikken angår dem, og når de opplever at de kan være med å bidra. Dermed blir det helt avgjørende hvilke saker som settes på dagsordenen, og hvordan de fremstilles og gjøres tilgjengelige for ungdom.

Ungdoms nye former for samfunnsdeltagelse og engasjement i politiske prosesser reflekterer dessuten mer allmenne utviklingstrekk i det moderne samfunnet, som også favner eldre aldersgrupper. Giddens har for eksempel gjennom sitt begrep «life politics» (1994) lagt vekt på hvordan sen-moderiteten byr på nye politiske utfordringer, og at aktørene må håndtere disse på andre måter enn gjennom tradisjonelle politiske strategier og kanaler. Dette er samtidig knyttet til individualiseringshypotesene (Beck 1992, se også Krange og Øia 2006), som peker på at kollektive strukturene ikke har forsvunnet, men endret seg på måter som krever at individene i større grad på egen hånd utformer sine livsstiler. Det har dermed oppstått nye relasjoner mellom det personlige og det institusjonelle, inkludert politiske intuisjoner, hvorpå politiske handlinger i større grad er et individuelt heller enn et kollektivt prosjekt. Ungdoms politiske engasjement fremstår slik like mye som et ønske om å orientere seg i samfunnet og finne sin plass i en kompleks virkelighet som å utfordre eksisterende maktstrukturer.

I denne artikkelen vil vi gå nærmere inn på disse nye relasjonene mellom ungdom, politikk og samfunn. Det gjøres gjennom å studere hvordan Internettets inntreden virker sammen med ungdommers politiske engasjement. Vi har latt oss inspirere av van Dijk (2005) sin modell for studier av tilgang (*access*) til digitale ressurser og hvordan dette påvirker samfunnsdeltagelse. van Dijk understreker at tilgang dreier seg om mer enn den rent materielle tilgangen til Internett. Man må også se på de sosiokulturelle premissene for bruk av slike ressurser. Han deler derfor opp tilgangen i ulike kategorier

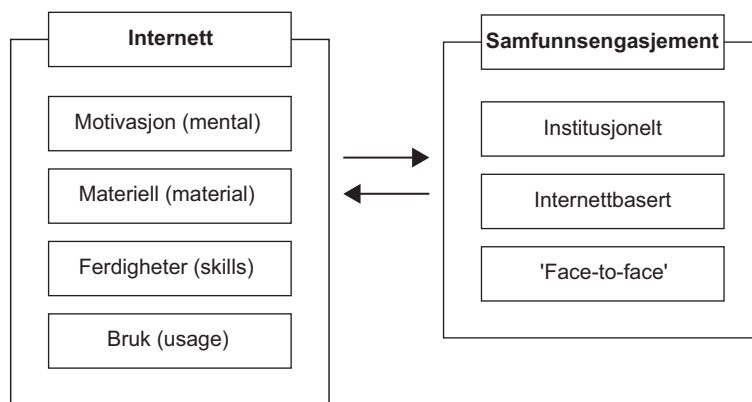
som han mener er sentrale for å få fullt utbytte av den nye digitale teknologien.

- (i) For det første må brukerne være motivert; de må se et formål med å bruke teknologien (*mental access*).
- (ii) Dernest må infrastrukturen være til stede for at bruk skal finne sted (*material access*).
- (iii) Om motivasjon og infrastruktur er til stede, må brukeren ha nødvendige ferdigheter for å ta teknologien i bruk. Det kan være teknisk kompetanse, men også ferdigheter knyttet til bearbeiding og bruk av innholdet slik at det kan omsettes til ulike formål (*skills access*).
- (iv) Endelig må brukeren ha mulighet til å ta i bruk teknologien og til å anvende brukerkompetansen (*usage access*).

Først når disse fire faktorene er til stede, kan teknologibrukere ta det neste steget, som er ulike former for samfunnsdeltagelse og sosial samhandling (*participation access*). I vår analyse bruker vi denne modellen som utgangspunkt for våre analyser.

Samfunnsdeltagelsen handler ifølge van Dijk om hvordan ungdom forankrer teknologibruken til øvrige sosiale og samfunnsmessige prosesser. I vår studie har vi valgt å se på samfunnsdeltagelse ut fra hva vi har kalt «ungdommers samfunnsengasjement». Det er et uttrykk for ungdoms involvering i å utvikle samfunnet, og politisk deltagelse blir slik en del av dette. Vi har videre delt opp dette i tre ulike kategorier. For det første ser vi på samfunnsdeltagelse som engasjement uttrykt gjennom institusjonell tilknytning til politiske organisasjoner. Dernest ser vi på samfunnsengasjement som er uttrykt gjennom formaliserte aktiviteter på Internett. Til sist ser vi på politisk samfunnsengasjement som uttrykkes gjennom nære «face-to-face»-relasjoner (se figur 1). Vi skal videre i artikkelen se nærmere på hvordan disse ulike aspektene virker sammen med ungdoms samfunnsengasjement. Skolen vil være det sentrale referansepunktet og konteksten for teknologibruk og samfunnsengasjement.

Figur 1: Modell for relasjonen mellom ulike aspekter ved tilgang til Internett og former for samfunnsengasjement. Basert på van Dijk (2005).

Metode

Den empiriske analysen vi skal presentere i neste del, bygger på datamateriale fra en kvantitativ spørreundersøkelse blant elever i den videregående skolen i Vest-Agder i 2009 (heretter referert som UIS-elever 09/10). For å nå alle videregående elever i Vest-Agder brukte vi samfunnsfag fellesfag som arena for innsamling av datamaterialet. Dette faget er plassert i første eller andre studieår og inngår i alle studieprogrammer.

I undersøkelsen ønsket vi å kartlegge ungdommers mediebruk og få en grunnleggende forståelse av hva som påvirker denne bruken, og hvordan bruken kan kobles til samfunnsdeltagelse. Tematisk var undersøkelsen rettet mot ulike former for bruk av digitale medier i skolen og i fritiden for å orientere seg i samfunnet generelt og om hendelser langt borte spesielt. Spørreskjemaet ble organisert i tre hovedbolker: medievaner, samfunnsengasjement og samfunnsfagsundervisning. Hovedtyngden av spørsmålene hadde lukkede kategorier, men respondentene kunne også supplere svar i lukkede kategorier med kommentarer.

Spørreskjemaene ble distribuert og samlet inn elektronisk ved hjelp av en nettsurvey. For å gjennomføre undersøkelsen kontaktet vi lærere ved de aktuelle skolene og bad om at de samlet elevene i sine klasser, slik at de kunne

svare på undersøkelsen samtidig. Totalt deltok 406 elever fra videregående skoler i Vest-Agder i spørreundersøkelsen.

Utvalget utgjør ikke et statistisk representativt utvalg av norsk ungdom, ettersom sammensetningen både er styrt av forskernes strategiske og pragmatiske valg og påvirket av selvseleksjon. For eksempel ble undersøkelsen av praktiske grunner sendt ut til samfunnsfagsklasser i fylket via samfunnsfaglærerne ved den enkelte skole. Hver enkelt skoleklasse sin deltagelse i surveyen var slik avhengig av lærernes velvilje. Samtidig kunne hver enkelt skoleelev velge å svare blankt. Vi fikk gode tilbakemeldinger fra lærerne som videreformidlet undersøkelsen, som sjelden rapporterte om elever som ikke ville fylle ut skjemaet. Derimot var det enkelte lærere som av praktiske grunner, slik som tidspress, ikke gjorde undersøkelsen tilgjengelig for sine elever. På sentrale variabler er det likevel samsvar mellom fordelingen i utvalget og elevpopulasjonen, bortsett fra at det er relativt færre svar fra elever på yrkesfaglige studieretninger. Samtidig representerer deltagerne et godt strategisk utvalg av dagens «mainstream» norske ungdommer. De fleste ungdommene i slutten av tenårene går på videregående skole, og samfunnsfag er som nevnt et obligatorisk fag, også på de yrkesfaglige utdanningsprogrammene. Det er dermed først og fremst ungdommer som faller utenfor skolesystemet, som ikke fanges opp av utvalgsdesignen. Datamaterialet gir slik et godt utgangspunkt for å analysere hvordan «vanlige» ungdommer relaterer seg til de nye kommunikasjonsteknologiske utfordringene, selv om andre og mer målrettede undersøkelser bedre kan fange opp eventuelle subkulturer blant ungdommene, samtidig som større breddeundersøkelser vil være nødvendig for statistiske generaliseringer. Dette vil blant annet kunne vise om våre funn fra elevene i den videregående skolen i Vest-Agder kan overføres til ungdommer i andre landsdeler. I utgangspunktet ser vi imidlertid ingen klare forhold som taler for at sørlandske ungdommer forholder seg til Internett og/eller politisk deltagelse på andre måter enn ellers i landet.

Vi skal videre i artikkelen bruke dette datamaterialet til å diskutere relasjonene mellom ungdommenes ulike forutsetninger for bruk av Internett og deres politiske engasjement. I den første delen av analysen vil vi bruke enkle deskriptive teknikker for å beskrive hva som kjennetegner skoleungdommenes ulike tilgang til (jf. van Dijks modell, figur 1) til Internett, og slik få frem variasjonene i deres relasjoner til denne informasjonsteknologien. I hvilken grad har de *motivasjon* («mental access») til å bruke Internett, hva er deres *materielle* forutsetninger («material access»), hvilke *ferdigheter* («skills access») har de, og hvordan *braker* de faktisk Internett («usage access»)?

I den andre delen presenterer vi en multivariat regresjonsanalyse som viser hvordan de ulike aspektene ved tilgang til Internett er relatert til forskjellige typer deltagelse i politiske prosesser. Er det slik at økt tilgang til Internett (motivasjon, materiell, ferdigheter og bruk) er relatert til ulike former for politisk deltagelse? Og er økt tilgang nødvendigvis knyttet til økt deltagelse? I analysen drøfter vi dette ved hjelp av regresjonsmodeller som beregner hvordan de ulike formene for tilgang påvirker elevenes deltagelse i politiske prosesser. Utgangspunktet er ungdommenes rapportering av deltagelse på ulike forskjellige politiske arenaer (se tabell 1). Svarene analyseres i regresjonsmodeller der vi estimerer elevenes engasjement samlet og på tre politiske delarenaer: medlemskap i politisk parti eller annen organisasjon, aktiviteter på Internett og diskusjoner «face-to-face». Totalindeksen representerer summen av antallet ja-svar. De som har deltatt på samtlige politiske arenaer, får verdien 10, mens de som ikke har gjort noen av de ulike aktivitetene, får verdien 0. De tre delindeksene måler hvert sitt aspekt ved den politiske deltagelsen:

- 1) *Institusjonell politisk deltagelse* måler ungdommenes deltagelse i de tradisjonelle, institusjonaliserte politiske kanalene (#1–2), det vil si om man har vært medlem i et politisk parti eller i annen organisasjon som jobber med samfunnsspørsmål.
- 2) *Nettbasert politisk deltagelse* måler ungdommenes deltagelse i de nye og nettbaserte kanalene for samfunnsengasjement (#3–6), det vil si om man har vært med i eller opprettet støttegrupper på Facebook eller andre nettsamfunn, om man har sendt politiske SMS-er eller kommentert artikler om samfunnsspørsmål.
- 3) «*Face-to-face*» *politisk deltagelse* måler ungdommenes deltagelse i diskusjoner i den private sfæren og i nærmiljøet (#7–10), det vil si om man har diskutert politikk og samfunnsspørsmål med venner og familie.

Hovedindeksen er som sagt en sum av alle spørsmålene, og informantene kan få verdier fra 0 til 10. Selv om variabelen dermed er ordinal, er det metodisk forsvarlig å betrakte den som kontinuerlig og bruke den i en OLS-regresjon. De tre delindeksene har færre spørsmål og er mer problematiske som avhengige variabler i OLS-regresjoner. Vi har derfor i stedet kodet dem om til dikotome variabler og brukt logistisk regresjon. Ungdommene har fått verdien 1 hvis de har deltatt i minst én av de aktuelle formene for politisk aktivitet som inngår i hver av delindeksene (hhv. 13,0 prosent, 47,1 prosent og 77,2 prosent av utvalget).

Tabell 1: På hvilken måte har du vært engasjert i samfunnsspørsmål og politikk det siste året? (N = 402)

	Prosent
1 Vært medlem av politisk parti	8,8
2 Vært medlem i organisasjon som jobber med samfunnsspørsmål	7,6
Institusjonell politisk deltagelse (totalt)	13,0
3 Vært med i støttegrupper på Facebook eller andre nettsamfunn	41,7
4 Opprettet støttegrupper på Facebook eller andre nettsamfunn	3,4
5 Sendt (skrevet eller videresendt) SMS med politisk innhold	7,4
6 Kommentert artikler (inkl. avisartikler) om samfunnssp. på Internett	13,7
Nettbasert politisk deltagelse (totalt)	47,1
7 Diskutert samfunnsspørsmål med venner	56,6
8 Diskutert politikk med venner	65,4
9 Diskutert samfunnsspørsmål med foreldre	53,7
10 Diskutert politikk med foreldre	55,9
«Face-to-face» politisk deltagelse (totalt)	77,2

Kilde: «UIS-elever 09/10»

Regresjonsmodellens uavhengige variabler er operasjonaliseringer av de ulike formene for tilgang til Internett (motivasjon, materiell, ferdighet og bruk). Informantenes *motivasjon* («mental access») for bruk av Internett måles med utgangspunkt i informantenes svar på påstanden: «Det å engasjere seg i samfunnsspørsmål på Internett nytter» (jf. tabell 2). Lav verdi (1) betyr at man er sterkt uenig i denne påstanden. Høy verdi (5) betyr at man er sterkt enig.²

Den *materielle* adkomsten («material access») til Internett måles ut fra hvordan informantene kan koble seg til Internett mens de er på skolen. Ungdommene som oppgav at de kunne koble seg til med egen bærbar data-maskin (91,7 prosent), er kodet 1. Andre er kodet 0.

Ferdighetsaspektet («skills access») måles med et spørsmålsbatteri der ungdommene vurderer i hvilken grad de opplever at ni forskjellige nettressurser er enkle eller vanskelige å bruke (se også tabell 3). For hver ressurs har ungdommene som svarer «veldig enkel å bruke», blitt kodet 1 og de andre 0. Skårene for alle ressursene er deretter summert slik at man får en

variabel på ordinalt nivå fra 1 til 9. Høy verdi på denne variabelen betyr at man synes det er enkelt å bruke internettressurser.

Informantenes *brukerprofiler* («usage access») identifiseres gjennom et sett med tre variabler som er utviklet gjennom en faktoranalyse av ungdommenes svar på deres gjennomsnittlige ukentlige tidsforbruk på ni forskjellige nettaktiviteter (jf. tabell 4).³ a) Bruk av Internett til underholdningsformål gir høye verdier til informanter som er hyppige brukere av nettaviser, som laster ned mye musikk og film, og som bruker nettet til handel. b) Bruk av Internett til kunnskapsformål gir høye verdier for informanter som bruker nettet til å søke informasjon eller til skolearbeid. c) Bruk av Internett til sosiale formål gir høye verdier til informanter med stort tidsbruk på chatting og nettsamfunn. Disse tre variablene er standardiserte, kontinuerlige variabler med standardfordeling rundt 0.

Ungdoms relasjoner til Internett

Vi skal starte analysen av datamaterialet med en deskriptiv gjennomgang av hvordan ungdommene forholder seg til Internett i hverdagen. Hovedinntrykket er at nettet oppleves som et naturlig innslag i deres hverdag, både på skolen og i fritiden. De gjør skolearbeid, leser aviser, spiller spill og treffer venner og bekjente på nettet. Samtidig varierer bruken av nettet innad i ungdomsgruppen. De bruker det ikke like mye eller på samme måte og heller ikke med de samme ferdighetene. Utfallet av internettbruken vil dermed også variere, blant annet med tanke på hvordan den kan påvirke et samfunnsengasjement.

Den grunnleggende forutsetningen for at ungdommene skal bruke nettet, er at de vurderer det som et relevant medium og slik blir motivert til å bruke det i sin praktiske hverdag («mental access» i van Dijks terminologi, jf. figur 1). Ungdommenes svar gir et klart inntrykk av at nettet er en godt integrert del av deres skolehverdag, og de fleste vurderer læringsressursene på nettet som en naturlig del av læringsmiljøet. Et godt eksempel er ungdommenes svar på hvordan de ville starte å lete etter informasjon til en skoleoppgave om et gitt tema (klimaendringer) med svaralternativene: «Internett», «trykte bøker», «å ta telefonisk kontakt med noen», «oppsøke og prate med noen» eller «annet». Så mange som 87,3 prosent svarer at de ville starte informasjonsjakten på Internett.

Ungdommene ble også bedt om å vurdere påstanden: «Det å engasjere seg i samfunnsspørsmål på Internett nytter.» Så mange som 72,8 prosent av informantene sier seg enige i dette utsagnet. Bare 14,8 prosent er ueni-

ge, mens resten (12,4 prosent) svarer at de ikke har noen klar mening. En annen beslektet påstand var: «Internett er en god plass for å engasjere seg i samfunnsspørsmål.» Også her svarer det store flertallet av informantene (83,0 prosent) at de er enige.

Tabell 2: Ungdommenes vurderinger av Internett som et egnet sted for engasjement i samfunnsspørsmål.

	Sterkt enig	Enig	Uenig	Sterkt uenig	Har ingen mening	Totalt	N
Det å engasjere seg i samfunnsspørsmål på Internett nytter	14,5	58,3	11,6	3,2	12,4	100,0	372
Internett er en god plass for å engasjere seg i samfunnsspørsmål	33,8	49,2	6,2	2,2	8,6	100,0	370

Kilde: «UIS-elever 09/10»

Ungdommene ble videre bedt om å vurdere ni⁴ ulike typer ressurser på Internett med hensyn til relevans for og inspirasjon til samfunnsfagsundervisningen. Selv om spørsmålet her er knyttet til én bestemt type aktivitet (undervisning i ett bestemt fag), gir svarene en interessant indikasjon på nettressursenes sterke stilling blant ungdommene, også på et mer generelt plan. Konkret viser svarene at ungdommene gir gode skussmål til nettressursene for deres relevans. 43,8 prosent av ungdommene mener for eksempel at Google er «veldig relevant» for undervisningen i dette faget, og ytterligere 45,6 prosent mener søkemotoren er «delvis relevant». Wikipedia vurderes som nesten like relevant: 86,3 prosent svarer at nettleksikonet er «veldig» eller «delvis» relevant. Også flere av de andre ressursene skårer høyt på dette spørsmålet. Det samme svarmønsteret finner vi også i ungdommenes vurderinger av i hvilken grad de samme ressursene oppfattes som *inspirerende*.

Alt i alt har ungdommene sterk motivasjon («mental access») for å bruke Internett. Nettet sees som en relevant, viktig og virkningsfull arena, både for læring og for mer generell deltagelse i samfunnsprosesser.

Ungdommenes høye motivasjon reflekteres – helt som forventet – i deres gode materielle adkomst til nettressurser («material access»). Dette er gjort mulig av en godt utbygd teknologisk infrastruktur, både på et individuelt og på et kollektivt plan. De fleste ungdommer har i dag de materielle redskapene som trengs (datamaskiner, hard- og software), og de kan koble seg til Internett de fleste steder. I undersøkelsen oppgir for eksempel så mange

som 91,7 prosent at de kan koble til Internett ved hjelp av egen bærbar maskin mens de er på skolen. I tillegg har de også andre oppkoblingsmuligheter på datalaber, studieverksteder, skolebiblioteker eller fellesmaskiner i klasserommet.

Også på ferdighetsfeltet gir resultatene fra spørreundersøkelsen et inntrykk av ungdommene som godt utrustet (jf. «skills access»). De ble blant annet spurt om hvordan de vurderer den praktiske bruken av de ni ressursene på nettet som det ble referert til i forrige del. Spørsmålet var i denne sammenhengen om de synes disse nettressursene er enkle eller vanskelige å bruke. Svarene (se tabell 3) viser klart at ungdommene opplever stor grad av mestring.

Tabell 3: Hvordan vurderer du følgende nettsted ut fra hvor enkle de er å bruke?

	Veldig enkelt å bruke	Enkelt å bruke	Vansk. å bruke	Veldig vansk. å bruke	Vet ikke	N
Wikipedia	65,9	30,0	1,8	0,0	2,2	400
Google	67,1	29,4	1,8	0,0	1,8	397
Sider du er blitt tipset om av læreren	22,1	51,2	14,9	1,5	10,3	395
Sider du er blitt tipset om av venner	15,5	56,2	9,9	1,3	17,0	394
Sider du er blitt tipset om av foresatte	13,5	50,0	11,9	1,8	22,8	394
Facebook og andre nettsamfunn	23,5	25,0	19,9	14,3	17,3	396
YouTube	33,2	30,4	17,6	9,7	9,2	395
Nettavisar	26,2	46,9	15,9	3,3	7,7	397
Twitter	5,1	9,3	13,6	17,7	54,2	396

Kilde: «UIS-elever 09/10»

De mest populære nettsidene, Wikipedia og Google, blir vurdert som *vel-dig* enkle av to tredjedeler av ungdommene, mens en tredjedel mener de er enkle. Så godt som ingen mener dette er vanskelig tilgjengelige ressurser. Også de fleste andre nettsidene oppfattes som greie å bruke av de fleste ungdommene. Det er likevel verdt å merke seg at de sosiale mediene – Facebook og andre nettsamfunn, også Twitter – oppleves som vanskelige av nokså

mange. Det er for øvrig over halvparten som svarer «vet ikke» på Twitter-spørsmålet (54,2 prosent), noe som viser at dette er et nettsted ungdom i liten grad forholder seg til.

De refererte resultatene viser at ungdommene både har oppkoblingsmuligheter, faktisk bruker og også ser nytten av Internett mens de er på skolen (jf. «usage access»). Det gjenspeiler seg i egenrapporteringen av hvor mye tid de bruker på internettrelaterte aktiviteter, og resultatene i tabell 4 viser at ungdommene tilbringer betydelig tid foran PC-skjermene. Om lag en fjerdedel av informantene (27,3 prosent) rapporterer blant annet at de bruker mer enn ti timer i uka på nettsamfunn. Nesten like mange (22,4 prosent) bruker tilsvarende på chatting.

Tabell 4: Omtrent hvor mange timer i uka bruker du Internett til følgende fritidsaktiviteter? Prosent (N = 394–408)

	Aldri	< 1 t	1–10 t	> 10	Total
Spill	19,9	36,6	34,1	9,4	100,0
Chat (MSN m.m.)	8,3	23,6	45,7	22,4	100,0
Nettsamfunn (Facebook m.m.)	8,0	9,5	55,2	27,3	100,0
Søker etter informasjon (Google m.m.)	1,0	31,2	57,4	10,3	100,0
Leser nettaviser	16,8	45,6	32,6	5,1	100,0
Laster ned musikk og film	30,9	32,2	29,1	7,8	100,0
Handler på nett	59,2	32,7	6,6	1,5	100,0
Skolearbeid mens du er på skolen	0,5	5,6	57,4	36,6	100,0
Skolearbeid mens du ikke er på skolen	5,0	16,0	67,0	12,0	100,0

Kilde: «UIS-clever 09/10»

Ungdommene bruker også mye tid på andre nettaktiviteter. Nesten halvparten (43,5 prosent) spiller spill på nett mer enn én time per uke. To tredjedeler av ungdommene (67,7 prosent) bruker minst like mye tid på å søke etter informasjon. Noen færre, men fortsatt en betydelig andel, leser nettaviser (37,7 prosent mer enn 1 time/uke).

Aktivitetene som rapporteres i minst grad, er nedlasting av musikk og filer samt handling på nettet. Med van Dijks terminologi ser vi dermed at den høye graden av *motivasjon* for internettbruk, deres gode *materielle infrastruktur* og deres *ferdigheter* også avspeiles i deres utstrakte *bruk* av

Internett. I den neste delen skal vi diskutere i hvilken grad dette også er relatert til ungdommenes engasjement og deltagelse i samfunnslivet, i van Dijks terminologi: deres «participation access».

Internett og politisk engasjement

Vi skal fortsette med resultatene fra den multivariate regresjonsanalysen, som er presentert i tabell 5. Modellen med samlet politisk aktivitet som avhengig variabel (OLS-modellen) gir flere interessante utslag. For det første er motivasjonsvariabelen (*Motivasjon*) signifikant. Å ha tiltro til at engasjement på Internett faktisk nytter, øker sannsynligheten for å være samfunnsengasjert og delta i forskjellige politiske aktiviteter. Modellen viser videre at ungdommene som har gode oppkoblingsmuligheter til Internett (*Materiell*), er mer tilbøyelige til å delta på de forskjellige politiske arenaene enn dem som har dårlig materiell tilgang til Internett. Modellen gir derimot ingen utslag for ungdommenes digitale ferdigheter (*Ferdighet*).

For bruksvariablene er resultatene mer uklare. Det er ikke slik at ungdommene som utmerker seg ved å bruke Internett til sosiale aktiviteter (*Bruk – sosial*), er mer involvert i politiske aktiviteter. Derimot ser vi et interessant utslag ved at ungdommene som i større grad bruker Internett til kunnskapsformål (*Bruk – kunnskap*), er noe mer deltagende i politiske prosesser. Dette resultatet er imidlertid svakt, i både styrke og signifikans. Utslagene er klarere ved variabelen *Bruk – underholdning*. Her er utslaget imidlertid negativt: Ungdommene som bruker mye tid på underholdningsaktiviteter på nettet, er betraktelig *mindre* aktive i politiske prosesser enn andre skoleungdommer.

Tabell 5: Regresjonsanalyse (OLS og logistisk regresjon). Avhengige variabler: Deltagelse i politisk aktivitet (totalt) og i ulike politiske sfærer (institusjonell, nettbasert og «face-to-face» politisk deltagelse)

	Totalindeks Betaverdier	Institusjonell politisk delt. Logitverdier	Nettbasert politisk delt. Logitverdier	«Face-to-face» politisk delt. Logitverdier
Motivasjon (1–5)	0,574*** (0,115)	0,148 (0,170)	0,478*** (0,121)	0,514*** (0,131)
Materiell (0–1)	1,136*** (0,388)	–0,559 (0,494)	0,415 (0,402)	1,121*** (0,394)
Ferdighet (1–9)	0,072 (0,050)	0,050 (0,068)	0,032 (0,049)	0,102 (0,065)
Bruk (underhold.) (kont.)	–0,305** (0,120)	–0,149 (0,186)	0,078 (0,118)	–0,535*** (0,148)
Bruk (kunnskap) (kont.)	0,196* (0,113)	0,134 (0,159)	0,162 (0,112)	0,099 (0,137)
Bruk (sosial) (kont.)	–0,093 (0,113)	0,045 (0,172)	–0,179 (0,119)	0,086 (0,142)
Konstantledd	–0,174 (0,525)	–2,086*** (0,725)	–2,333*** (0,563)	–1,799*** (0,576)
Adj. R ² og Naglekerkes R ²	0,110	0,016	0,098	0,165
N	406	406	406	406

Kilde: «UIS-clever 09/10»

Standardfeil i parentes.

*** p < 0,01; ** < 0,05; * p < 0,10

Resultatene for de tre delindeksene gir noen interessante nyanser til diskusjonen. For den første delindeksen (institusjonell politisk deltagelse) finner vi ingen signifikante resultater i modellen. Ungdommenes tilbøyelighet til å melde seg inn i politiske organisasjoner er ikke relatert til noen av de ulike formene for tilgang til Internett. Nagelkerkes R², som gir et grovt mål på modellens samlede forklaringskraft, er kun 0,016 for denne modellen.

Det er heller ikke sterke sammenhenger mellom de ulike formene for tilgang til Internett og politisk deltagelse på arenaer knyttet til Internett (nettbasert politisk deltagelse) (Nagelkerkes R² = 0,098). Det eneste signifikante utslaget er mellom *motivasjon* og deltagelse; de som mener Internett er et egnet sted for politisk deltagelse, velger også i større grad å engasjere seg på denne arenaen. Slik sett er det kanskje vel så interessant at vi ikke finner tilsvarende klare sammenhenger mellom de andre formene for tilgang og

politisk deltagelse på Internett. For eksempel er det ikke slik at ungdommer som bruker mye tid på Internett, til underholdning, kunnskapsbaserte eller sosiale aktiviteter, er mer tilbøyelige til å delta i nettbasert politisk aktivitet.

For den tredje og siste delindeksen («face-to-face» politisk deltagelse) er resultatene jevnt over de samme som for totalindeksen: De uavhengige variablene som måler ungdommenes motivasjon og materielle tilgang til Internett, er statistisk signifikante. Det er skoleungdommer med høyest motivasjon og med de beste materielle forutsetningene som oftest diskuterer politikk og samfunnsspørsmål med sine venner og foreldre. Gode internettferdigheter har derimot ingen slik effekt. Som for totalindeksen er det videre et negativt forhold mellom utstrakt bruk av Internett til underholdningsformål og politisk engasjement.

Vi skal oppsummere denne gjennomgangen ved å fremheve de viktigste funnene fra regresjonsmodellene:

- 1: Ungdommene som ser Internett som et velegnet medium for samfunnsengasjement, er mer aktive i «face-to-face» politisk deltagelse. De er også mer aktive i nettbasert politisk deltagelse. Det gjelder derimot ikke for institusjonell politisk deltagelse.
- 2: Gode materielle vilkår (oppkobling) til Internett er relatert til «face-to-face» politisk deltagelse. Vi finner ikke tilsvarende sammenhenger for nettbasert politisk deltagelse og institusjonell politisk deltagelse.
- 3: Gode netttferdigheter viser ingen sammenheng med «face-to-face» politisk, nettbasert politisk eller institusjonell politisk deltagelse.
- 4: Det er svake sammenhenger mellom hvordan og hvor mye man bruker Internett, og i hvilken grad man er engasjert i «face-to-face» politisk deltagelse. Men de som bruker nettet mye til underholdningsaktiviteter, deltar litt mindre i slike aktiviteter. Det er ingen tilsvarende sammenhenger mellom øvrig bruk av Internett og nettbasert politisk deltagelse og institusjonell politisk deltagelse.

De logistiske regresjonsmodellene, med delindeksene som avhengige variabler, viser videre at ungdommenes forhold til digitale medier har varierende påvirkning på de ulike formene for politisk deltagelse. Gode digitale ressurser er først og fremst viktige for deltagelsen i politiske prosesser i «face-to-face»-aktiviteter i nærmiljøet.

Diskusjon og konklusjon

Med utgangspunkt i den empiriske gjennomgangen er det tre trekk ved datamaterialet som er særlig interessante. For det første viser den, i samsvar med annen internasjonal forskning, hvordan ungdommen fremstår som aktive og fortrolige brukere av den nye teknologien. Internett ser ut til å være en viktig del av ungdoms daglige omgivelser. Det bekreftes dessuten at skolen har en fremtredende posisjon i disse norske ungdommenes bruk av Internett, og skolearbeid utgjør en viktig del av ungdommenes internettbruk hjemme. Legger vi van Dijks (2005) begrepsapparat til grunn, viser dataene at ungdommen i all hovedsak er *motivert* for å bruke Internett. Det er verdt å merke seg at det ikke bare er underholdning og sosiale aktiviteter ungdommen finner motiverende; ungdommene som deltok i undersøkelsen, uttrykte i stor grad også en tro på nettet som en del av både skolearbeidet og samfunnsengasjementet. Samtidig har ungdommene gode *materielle* forutsetninger for å ta teknologien i bruk, og nesten alle ungdommene kan koble seg til Internett på skolen. Manglende *ferdigheter* ser heller ikke ut til å skape store problemer, og i all hovedsak vurderer de den internettbaserte teknologien som enkel å bruke. Datamaterialet viser dermed at ungdommen har gode forutsetninger for et stort og variert *bruk* av Internett. I tråd med van Dijk (2005) sitt argument ligger det dermed også godt til rette for at ungdommens internettbruk skal bidra til aktiv samfunnsdeltagelse.

I forlengelse av dette er det interessant å se at datamaterialet samtidig tegner et bilde av at flertallet av ungdommene er samfunnsengasjert, og at de bryr seg på ulike måter om hva som skjer rundt dem. Mange (13,0 prosent) er medlemmer i politiske organisasjoner, halvparten (47,1 prosent) deltar i nettbaserte politiske aktiviteter, og nesten alle (77,2 prosent) diskuterer politikk med venner eller familie. De fremstiller seg riktig nok ikke i like stor grad som politisk interesserte i den tradisjonelle betydningen, noe som antagelig har sammenheng med at politikk som begrep relateres til institusjonalisert politisk virksomhet, hvor spillet fremstår som det viktigste og ikke den samfunnsmessige utformingen i seg selv (Bucher mfl. 2009, Buckingham 2003, Ødegård 2003). Selv om datamaterialet ikke angir direkte kausale sammenhenger, peker det mot at det er liten grunn til å frykte at tilgjengeligheten til Internett vil sløve ned ungdommen og gjøre dem apatiske overfor det som skjer rundt dem. Går vi nærmere inn på datamaterialet, vil vi dessuten se interessante nyanser i hvordan Internett virker sammen med ungdommens samfunnsengasjement.

Diskusjonen over peker mot det andre aspektet ved datamaterialet som vi finner særlig interessant, og som utdyper sider ved sammenhengen mel-

lom van Dijks (2005) ulike former for tilgang til Internett og samfunnsengasjement. I regresjonsanalysen kom det frem at positive verdier med hensyn til ulike sider ved tilgang til Internett samsvarer positivt med samfunnsengasjement. Unntaket her er *ferdigheter*, som ikke gir et signifikant utslag. Det er imidlertid ikke alle former for samfunnsengasjement som faller sammen med ungdommenes tilgang til Internett. Størst er utslaget for «face-to-face»-orientert politisk deltagelse, som å diskutere med familie og venner. Også formalisert engasjement gjennom organisert aktivitet på Internett ser ut til å falle sammen med dette, og tilgang gir delvis positive utslag på ulike aspekter. Når det gjelder institusjonelt forankret samfunnsengasjement, finner vi derimot ingen sammenhenger til sider ved tilgangen til teknologien.

Datamaterialet antyder altså at gode forutsetninger for internettaktiviteter kan virke positivt for ungdommens samfunnsengasjement og politiske aktivitet, om enn ikke i institusjonelle former (f.eks. medlemskap i politiske partier). Ungdom som ser på nettet som et velegnet redskap til å engasjere seg i samfunnsprosjekt, spesielt hvis de også føler seg fortrolige med dette mediet, er mer aktive i diskusjoner med venner. Selv om datamaterialet ikke sier noe entydig om kausaliteten i denne samvariasjonen, svekker den klart forestillingen om at Internett passiviserer ungdommen. Internett ser heller ut til å fremme en individualisering av ungdoms samfunnsengasjement, og dette engasjementet ser ut til å gå inn i det Giddens (1994) betegner som «life-policy»: Et prosjekt hvor ungdommen bruker Internett for å orientere seg i samfunnet, og der samfunnsengasjement blir en del av et identitetsprosjekt. Samtidig er det verdt å merke seg, som også Giddens påpeker, at refleksive identitetsprosjekter ikke nødvendigvis fører til passivitet. En viktig del av det å finne ut hvem man er, handler om å finne ut hva man skal gjøre. Ungdoms politiske engasjement ved bruk av Internett blir slik et individuelt, men ikke et passivt, prosjekt.

I forlengelsen av dette er det verdt å merke seg at vår undersøkelse støtter annen forskning som argumenterer for at karakteren på ungdommens engasjement endres som en følge av tilgjengeligheten til Internett (se f.eks. Langman 2005, Stanyer 2005, Vormen 2007). Datamaterialet åpner dermed, som også antydnet av Bucher og medforfattere (2009), for argumentet om at politisk aktivitet blant ungdom går fra å være institusjonell til å være mer personlig og saksorientert dersom Internett legger godt til rette for den siste formen for politisk aktivitet (som ungdommen selv forstår som samfunnsengasjement). Det viser problemet med å måle politisk aktivitet over tid. I og med at måleverktøyene har vært for statiske har de ikke evnet å godt nok fange endringer i ungdommens politiske aktivitet. Vårt datama-

teriale kan slik gi støtte til annen forskning som trekker i tvil forestillingen om at ungdommens politiske engasjement er på vei nedover, og heller hevder at det politiske engasjement er endret. Hvorvidt disse endringene fra institusjonelt til personlig engasjement er positive eller ikke, er derimot en annen sak.

Et tredje interessant aspekt ved datamaterialet omhandler sammenhengen mellom type bruk av Internett og engasjement i politikk og samfunns-spørsmål. Går vi nærmere inn i datamaterialet, ser vi at gode forutsetninger for å ta i bruk Internett generelt øker sannsynligheten for å diskutere med venner og foreldre. Samtidig viser datamaterialet at det å bruke nettet mye – men mest til underholdningsrelaterte aktiviteter – henger signifikant negativt sammen med å diskutere politikk og samfunnsrelaterte spørsmål med venner og foreldre. Ulike typer internettaktiviteter har med andre ord ulike konsekvenser for samfunnsengasjement. Datamaterialet ser her ut til å avspeile minst to ulike typer ungdommer: Den ene gruppen består av samfunnsengasjerte ungdommer som (også) bruker nettet aktivt til å engasjere seg. Den andre gruppen er mindre engasjerte ungdommer som retter sin bruk av Internett inn mot underholdningsrelaterte aktiviteter. Internett representerer slik ikke kun én, men flere ulike bruksprofiler, og disse har forskjellige konsekvenser for ungdommenes samfunnsengasjement. Med andre ord: Selv om nettet virker positivt på ungdoms samfunnsengasjement, virker det sterkest på dem som er engasjert, og som har tro på nettets politiske potensial. Dette understreker van Dijk (2005) sitt poeng om at kvalitative sider ved tilgang skaper grunnlaget for nye digitale skiller. Man har med andre ord ikke fjernet alle skiller selv om alle har tilgang til og bruker ny teknologi. De digitale (og sosiale) skillene endrer karakter i tråd med en dynamisk utvikling av egenskaper ved brukernes forhold til teknologien.

Om vi viderefører dette, kan vi også anta at Internett mobiliserer ungdom, men først og fremst de som allerede har gode forutsetninger for politisk deltagelse. Internett kan da være et redskap for de som allerede er engasjert. En utdypende, og kanskje også alternativ, fortolkning av vår empiriske analyse kan peke mot at ungdommene som er engasjert på andre måter, finner nye veier for å engasjere seg gjennom Internett. Det internettbaserte engasjementet kommer i tillegg til deres deltagelse i tradisjonelle former for engasjement. Vår undersøkelse støtter slik Goldfinch og medforfattere (2009), som konkluderer med utgangspunkt i sin empiriske studie fra Australia og New Zealand at de som er politisk aktive, er det ved hjelp av ulike medier, inkludert de digitale. Tilsvarende funn finner vi også i Enjolras og Segaaards (2011) studie av norske ungdommers politiske bruk av sosiale medier. Det stemmer også overens med forskning som konkluderer med at

Internett reproducerer grunnleggende kjennetegn ved ulike gruppers politiske aktivitet (se f.eks. Calenda og Mosca 2007).

Vårt empiriske materiale antyder i så måte at samfunnsengasjementet ser ut til å påvirke internettbruken. Samtidig ser Internett ut til å påvirke politikken ved at det fremstår som et viktig redskap for dem som allerede er aktive. Dette poenget tydeliggjør at forholdet mellom ungdom, Internett og samfunnsengasjement ikke kan forstås gjennom enkle kausale modeller.

Noter

1. Artikkelen er en del av prosjektet *Globale hendelser i en lokal mediehverdag: Ungdommers bruk av digitale medier i møte med globale politiske og kulturelle utfordringer*, som er finansiert av Rådet for anvendt medieforskning. Vi takker Jostein Austvik for konstruktive bidrag i arbeidet med artikkelen.
2. De som svarte «har ingen mening», er kodet til nøytral verdi (3). Også missing-verdier er kodet til 3, ut fra at heller ikke disse informantene har noen klar mening om påstanden.
3. Faktoranalysen er en prinsippal komponent-analyse med oblique (skråstilt) rotasjon. Tre faktorer har egenverdier over 1, og den forklarer til sammen 62,3 prosent av variansen hos de opprinnelige ni variablene.
4. Wikipedia, Google, YouTube, nettaviser, Twitter samt sider man har blitt tipset av hhv. lærer, venner eller foreldre/foresatte.

Litteratur

- Austvik, J., og S.A. Rye (2011). *Digitale medier, samfunnfag og samfunnsengasjement*. Kristiansand: Universitetet i Agder.
- Beck, U. (1992). *Risk Society: Towards a New Modernity*. London: Sage.
- Bimber, B. (1999). The Internet and citizen communication with government: Does the medium matter? *Political Communication*, 16:409–428.
- Bucher, T., A. Storm-Mathisen og J. Helle-Valle (2009). *Ungdom, politikk og internett. En akademisk refleksjon over norsk ungdoms samfunnsdeltagelse og politiske engasjement online*. Oppdragsrapport nr. 2-2009. Oslo: Statens institutt for forbruksforskning.
- Buckingham, D. (2000). *After the Death of Childhood: Growing up in the Age of Electronic Media*. Cambridge: Polity Press.

- Buckingham, D. (2003). *Media Education – Literacy, Learning and Contemporary Culture*. Cambridge: Polity Press.
- Buckingham, D. (2006). Defining Digital Literacy – What do young people need to know about digital media? *Digital kompetanse: Nordic Journal of Digital Literacy*, 1:263–276.
- Calenda, D. og L. Mosca (2007). The political use of the Internet – Some insights from two surveys of Italian students. *Information, Communications & Society*, 10:29–47.
- Castells, M. (2009). *Communication Power*. New York: Oxford University Press.
- Comor, E. (2001). The role of communication in global civil society: Forces, processes, prospects. *International Studies Quarterly*, 45:389–408.
- DiMaggio, P., E. Hargittai og W.R. Neuman (2001). Social Implications of the Internet. *Annual Review of Sociology*, 27:307–336.
- Enjolras, B. og S.B. Seggaard (2011). *Ungdommens politiske bruk av sosiale medier*. Rapport 2011:6. Oslo: Institutt for samfunnsforskning.
- Erstad, O. mfl. (2005). *ITU Monitor 2005: På vei mot digital kompetanse i grunnopplæringen*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Giddens, A. (1994). *Beyond Left and Right — the Future of Radical Politics*. Cambridge: Polity.
- Goldfinch, S., R. Gauld og P. Herbison (2009). The participation divide? Political participation, trust in government, and e-government in Australia and New Zealand. *The Australian Journal of Public Administration*, 69:333–350.
- Haythornthwaite, C. og B. Wellam (2002). The Internet in everyday life: an introduction. I Haythornthwaite, C. og B. Wellam (red.): *The Internet in Everyday Life*. Oxford: Blackwell.
- ITU (2009). *ITU monitor 2009. Skolens digitale tilstand*. Oslo: ITU (Forsknings- og kompetansenettverk for IT i utdanning).
- Krange, O. og T. Øia (2005). *Den nye moderniteten: ungdom, individualisering, identitet og mening*. Oslo: Cappelen akademiske.
- Langman, L. (2005). From virtual Public Spheres to Global Justice: A critical Theory of Internetworked social movements. *Sociological Theory*, 23:42–74.
- Livingstone, S. (2004). Media Literacy and the Challenge of New Information and Communication Technologies. *The Communication Review*, 7:3–14.

- Livingstone, S., og M. Bober (2005). *UK Children go Online: Final report and key report findings*. Hentet 12. januar 2008 fra <http://www.children-go-online.net>
- Margolis, M., og G. Moreño-Riano (2009). *The Prospect of Internet Democracy*. Farnham: Ashgate.
- Medietilsynet (2010). *Barn og digital medier. Fakta om barn og bruk og opplevelse av digitale medier*. Fredrikstad: Medietilsynet.
- Nilsen, A.C., C.J. Jensen og L.M. Nesje (2007). *Ungdom og politikk på Agder*. Kristiansand: Agderforskning.
- Norris, P. (2001). *Digital Divide: Civic Engagement, Information Poverty and the Internet World Wide*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Pickerill, J.M. (2000). Pressure groups, new social movements and new ICTs: Green in the nett. I Ward, S. og R. Gibson (red.): *Reinvigorating Government? British Politics and the Internet*. Ashgate: Aldershot.
- Polat, R.K. (2005). The Internet and Political participation. *European Journal of Communication*, 20:435–459.
- Rohrschneider, R. og R.J. Dalton (2002). Global network? Transnational Cooperation among Environmental Groups. *The Journal of Politics*, 64:510–533.
- Rye, S.A. og P.A. Simonsen (2004). *Mellom tradisjon og teknologi – En studie av elever og lærere i teknologitette læringsmilø*. Oslo: Universitetet i Oslo.
- Shah, D., N. Kwak og L. Holdbert (2001). «Connecting» and «disconnecting» with civic life: patterns of Internet use and the production of social capital. *Political Communication*, 18:141–162.
- Stanyer, J. (2005). The British public and political attitude reports: The emergence of a self-expressive political culture? *Contemporary Politics*, 11:19–32.
- Talbot, D. (1998). *Growing Up Digital: The Rise of the Net Generation*. New York: McGraw-Hill.
- Tarrow, S. (1998). *Power in Movement: Social Movements and Contentious Politics*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Tarrow, S. (2001). Transnational politics: Contentions and Institutions in international politics. *Annual Review of Political Science*, 4:112–134.
- van Dijk, J. (2005). *The Deepening Divide: Inequality in the Information Society*. London: Sage.
- van Dijk, J. og K. Hacker (2003). The Digital Divide as a Complex and Dynamic Phenomenon, *The Information Society*, 19:315–326.

- Vormen, A. (2007). Australian young people's participatory practices and internet use. *Information, Communication & Society*, 10:48–68.
- Ødegård, G. (2003). Samfunnsengasjement blant dagens unge. *Tidsskrift for ungdomsforskning*, 3(2):89–98.
- Øia, T. (1995). *Apolitisk ungdom? Sjølbergingsgenerasjonen og politiske verdier*. Oslo: Cappelen akademisk forlag.

Summary

Youth, the Internet and Civic Engagement

Political participation and civic engagement seem to have changed following the emergence of new digital communication. In this article this issue is discussed using data from a survey carried out among Norwegian high school students. The data shows how the youngsters are frequent users of the Internet as well as being concerned to a large extent about various social issues. The results indicate that the civic engagement of youth has been transformed as the Internet has become a part of their daily life. Good access to Internet stimulates the youths' engagement, especially on a private "face-to-face" level (discussions with friends and family), but only to a lesser extent influences their participation in conventional institutionalised politics (membership in organisations). The results also demonstrate the importance of *how* the Internet is used: Those who mainly use the Internet for leisure activities are less engaged in politics and social issues. The article concludes that digital media appears to be important in the formation of engaged citizens. At the same time, the analysis suggests that the most engaged youth are the best equipped to benefit from the use of Internet in political processes.